

Rezime Izvještaja guvernera - jul 2013

Ažurirano: 04.10.2013. godine

U Izvještaju guvernera, za jul mjesec, dat je prikaz ključnih aktivnosti Centralne banke na realizaciji ciljeva i zadataka definisanih Politikom Centralne banke Crne Gore u 2013. godini i Smjernicama za ostvarivanje politike Centralne banke Crne Gore u 2013. godini, na mjesečnom nivou.

Aktivnosti Centralne banke sprovedene u julu 2013. godine realizovane su u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2013. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, BDP je u prvom i drugom kvartalu 2013. godine u odnosu na isti period prethodne godine, ostvario realni rast od 1,1% i 3,4% respektivno. Rast je rezultat pozitivnih aktivnosti u većini privrednih djelatnosti, a dijelom i rezultat niske baze u prvom kvartalu 2012. godine.

Cijene su u julu 2013. godine u odnosu na prethodni mjesec zabilježile rast od 0,7%, dok je godišnja stopa inflacije u julu iznosila 2,7%.

U prvih sedam mjeseci u odnosu na isti period prethodne godine zabilježen je rast industrijske proizvodnje od 9,6%. Rast je ostvaren u sektoru snabdijevanja električnom energijom, gasom i parom od 69,6% i u sektoru vađenja rude i kamena 7,6%, dok je pad od 20,6% ostvaren u sektoru prerađivačke industrije.

Broj dolazaka turista tokom prvih sedam mjeseci 2013. godine povećan je za 1,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je broj noćenja manji za 0,4%. Prema podacima Monstata, u vazdušnom saobraćaju je broj prevezenih putnika na aerodromima, za prvih sedam mjeseci 2013. godine u odnosu na isti period prethodne, povećan za 12,3%, dok je prevoz robe smanjen za 2,5%. U željezničkom saobraćaju je u drugom kvartalu ove godine prevoz putnika veći za 10,8%, a prevoz robe za 33% u odnosu na isti kvartal prethodne godine. Broj prevezenih putnika u drumskom saobraćaju, u drugom kvartalu ove godine u odnosu na isti kvartal prethodne, povećan je za 6,0%, dok prevoz robe bilježi rast od 83,3%. Šumarstvo je u prvih sedam mjeseci 2013. godine ostvarilo rast proizvodnje od 25,4% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je u prvih šest mjeseci 2013. godine zabilježilo rast od 29,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) je, prema podacima Monstata, tokom prvih sedam mjeseci 2013. godini ostvario rast od 9,4% u odnosu na isti period prethodne godine.

Prosječan broj zaposlenih u julu je iznosio 178.815, što predstavlja pad od 0,6% na mjesečnom nivou i rast od 3,3% na godišnjem nivou. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u julu 2013. godine iznosio 30.102, što predstavlja pad od 0,8% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 4,8% u odnosu na jul 2012. godine.

Na kraju jula 2013. godine, od 54.527 pravnih lica i preduzetnika, njih 12.491 ili 22,9% je bilo u blokadi. U odnosu na prethodni mjesec, broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 0,1%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 436,8 miliona eura, što predstavlja rast od 0,9% u odnosu na prethodni mjesec. Koncentracija duga na dan 31.07.2013. godine je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika), učestvovalo sa čak 23,5% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,40% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 47,8% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Shodno novoj Odluci o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom u bankama* usvojene su nove odluke i to Odluka o kontnom okviru za banke** i Odluka o izvještajima koji se dostavljaju Centralnoj banci Crne Gore***.

Najznačajnija izmjena uslovljena primjenom Međunarodnih računovodstvenih standarda odnosi se na uvođenje računa za evidentiranje ispravki vrijednosti za stavke bilansne aktive, novih definicija finansijskih instrumenata i reklasifikaciju bilansnih pozicija u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima.

U skladu sa navedenim izmjenama, izvršena je revizija podataka za period 2009 - 2012. godina.

Bilansna suma na kraju jula je veća za 6,3% u odnosu na stanje na kraj prethodne godine. U strukturi aktive agregatnog bilansa banka dominantno mjesto zauzimaju ukupni krediti i ostala potraživanja, koji su na kraju jula 2013. godine, u odnosu na decembar veći za 7%. Treba napomenuti da je ovakav rast kredita djelimično uslovljen i primjenom međunarodnih računovodstvenih standarda. U strukturi pasive, dominantno učešće zauzimaju depoziti. Njihovo učešće u pasivi je 69,5% i predstavlja povećanje u odnosu na prethodni mjesec za 0,6%. Depoziti su na kraju jula 2013. godine iznosili 2.075 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec su zabilježili rast od 3,3%, dok su se u odnosu na kraj decembra 2012. godine povećali za 4,8%. Od ukupnog iznosa depozita položenih u bankama, na depozite stanovništva odnosilo se 1.192,9 miliona eura ili 57,5%, dok se na depozite privrede odnosilo 576,2 miliona eura ili 27,8%. Ukupan kapital banaka na kraju jula 2013. godine iznosio je 411,1 milion eura, što je za 122,4 miliona eura (odnosno 42,4%) više u odnosu na kraj prethodne godine.

Kredit i ostala potraživanja koja kasne**** su u julu iznosili 574,3 miliona eura i u odnosu na prethodni mjesec ostvarili su pad od 1,2%. Nekvalitetni krediti i ostala potraživanja**** su u julu povećani za 1,3% u odnosu na prethodni mjesec, i na kraju mjeseca činili su 17,8% ukupnih kredita i ostalih potraživanja banaka.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa na novoodobrene kredite u julu 2013. godine je iznosila 10,33%, što predstavlja rast od 0,03 p.p. na mjesečnom nivou, i rast od 0,95 p.p. u odnosu na kraj 2012. godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 2,93% u julu 2013. godine i ostvarila je pad od 0,30 p.p. u odnosu na decembar 2012. godine, dok na mjesečnom nivou zabilježila pad od 0,06 p.p.

Ukupan iznos novoodobrenih kredita u bankarskom sektoru, za prvih sedam mjeseci 2013. godine je iznosio 400,2 miliona eura.

Na kraju jula 2013. godine obavezna rezerva banaka je iznosila 192,8 miliona eura, što je za 5,8 miliona eura ili 3% više nego u decembru 2012. godine, kao i u odnosu na prethodni mjesec tekuće godine. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 30,2%, u državnim zapisima 33,9%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 35,9%. Tokom jula 2013. godine sve banke su izdvajale i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu, osim jedne banke koja je u julu izdvojila obaveznu rezervu u manjem iznosu od propisanog za 8 hiljada eura. Nijedna banka nije koristila mogućnost da do 50% obavezne rezerve koriste za održavanje likvidnosti.

Bruto premija osiguranja iznosila je 6,6 miliona eura na kraju jula 2013. godine. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (88,7%) dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (11,3%).

U julu 2013. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 1,6 miliona eura kroz 436 transakcija. Ostvareni promet je 34,7% niži u odnosu na jun 2013. godine. Berzanski indeks MONEX20, čija je vrijednost na kraju jula 2013. godine bila 9.334,97 indeksnih poena, bila je niža u odnosu na kraj prethodnog mjeseca za 5,1%, dok je indeks investicionih fondova MONEXPIF iznosio 2.336,71 i zabilježio pad od 9,3%. Tržišna kapitalizacija na dan 31.07.2013. godine iznosila je 2,8 milijarde eura.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u julu 2013. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 37,6 miliona eura, dok je u julu 2012. godine ostvaren suficit u iznosu od 26,5 miliona eura. Deficit budžeta, za prvih sedam mjeseci 2013. godine, iznosio je 119,6 miliona eura, odnosno 3,4% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 122 miliona eura ili 3,5% BDP-a, što je u odnosu na plan za jul više za 5,6%. Izdaci budžeta iznosili su 159,6 miliona eura ili 4,5% BDP-a, što je 52,4% više u odnosu na plan za jul 2013. godine, a 52,9% više u odnosu na ostvarenje izdataka u julu 2012. godine.

Na kraju jula 2013. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.810,4 miliona eura ili 51,5% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 442,8 miliona eura ili 12,6% BDP-a, a na spoljni dug 1.367,6 miliona eura ili 38,9% BDP-a.

U prvoj polovini 2013. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je manji za 14,2% u odnosu na isti period 2012. godine i iznosio je 420,3 miliona eura. Na računu roba zabilježeno je smanjenje međunarodne robne razmjene usljed pada vrijednosti uvoza za 4,5%, uz istovremeni rast izvoza roba za 7,9%, što je rezultiralo smanjenjem spoljnotrgovinskog deficita za 8% u poređenju sa istim periodom 2012. godine. Prema preliminarnim podacima, neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-jul 2013. godine iznosio je 183,4 milion eura i za 13,5% je manje nego u istom periodu 2012. godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. U julu raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 99,66%.

U julu su sprovedene značajne aktivnosti Centralne banke vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji. Nastavljene su aktivnosti u cilju unaprijeđivanja informacionog sistema Centralne banke Crne Gore. Javnost je u skladu sa najvišim standardima transparentnosti pravovremeno informisana o aktivnostima, ciljevima i rezultatima rada CBCG, izdavanjem saopštenja i publikacija, putem web prezentacija i nastupima u medijima. Takođe, Centralna Banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u julu je održan sastanak sa izvršnim direktorom Holandske konstituce u Svjetskoj banci, kao i sa predsjednikom EBRD-a i drugim visokim zvaničnicima ove institucije.

* "Sl. list Crne Gore", br. 22/12, 55/12.

** "Sl. list Crne Gore", br. 55/12.

*** "Sl. list Crne Gore", br. 64/12.

**** Pozicija iskazana bez kamata i vremenskih razgraničenja